

PASSAGES

AZ ORIENT PROJEKT MAGYAR-ÁZSIAI
KAPCSOLATTÖRTÉNETI PLATFORM ÉVKÖNYVE

orient-projekt.hu

OP

1. ÉVFOLYAM | 2023

Egyiptom • India • Japán • Kína • Koreai-félsziget • Mongólia

PASSAGES

Az Orient Projekt

Magyar-Ázsiai

Kapcsolattörténeti Platform

Évkönyve

PASSAGES

Az Orient Projekt
Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform Évkönyve

1. évfolyam

Budapest

2023

orient-projekt.hu

PASSAGES

Az Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform Évkönyve
1. évfolyam | 2023

A *Passages* az Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform (OP) évkönyve. Kiadványunk elektronikus folyóirat formájában, *Open Access* rendszerben évente egyszer jelenik meg honlapunkon. Ennek megfelelően díjmentesen hozzáférhető, és a szerzők számára is díjmentes publikációs lehetőséget nyújt. A kéziratok benyújtásához segédlet szintén honlapunkon található.

Főszerkesztő, szerkesztésért felelős személy: NAGY ELEK

Szerkesztők: CSOMA MÓZES, GYARMATI JÁNOS, ISPÁN ÁGOTA LÍDIA, KIRÁLY ATTILA, SIPTÁR DÁNIEL, SZÁNTÓ IVÁN, SZILÁGYI ZSOLT

A lapszám szakmai szerkesztője: KIRÁLY ATTILA

A lapszám olvasószerkesztője: ISPÁN ÁGOTA LÍDIA

Grafikai terv: KIRÁLY ATTILA

Tördelés: MAHMOUDI-KOMOR JUDIT

Kiadó: Orient Projekt Magyar-Ázsiai Kapcsolattörténeti Platform
Eurázsia Központ

Az Orient Projekt fő támogatója a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány

Felelős kiadó: NAGY ELEK

A kiadó székhelye: 2600 Vác, Donga u. 2.

Honlap: <https://orient-projekt.hu>

Kapcsolat: info@orient-projekt.hu

ISSN 2939-8592 (Online)

ISSN 2939-8584 (Nyomtatott)

DOI: <https://doi.org/10.59608/pas2023a000.00>

A kiadvány Spectral és Ambient betűtípussal, 210 × 297 mm méretben készült. A borítón: Elked Antal kocsijával (1899, Sanghaj. Opel Darracq, 1899-es modell). Fotó: Kiss Sándor gyűjteményéből.

Ez a Mű a [Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 Nemzetközi Licenc](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) feltételeinek megfelelően felhasználható.

PASSAGES 1. ÉVFOLYAM (2023)

NAGY ELEK: <i>Főszerkesztői előszó és köszönetnyilvánítások</i>	9
Egyiptom	
KIRÁLY ATTILA: <i>Egyiptom és Magyarország</i>	13
KIRÁLY ATTILA: <i>A magyarországi egyiptológia oktatás történetének vázlata</i>	47
KIRÁLY ATTILA, REZSABEK NÁNDOR: <i>Mahler Ede (1857–1945)</i>	69
India	
LÁZÁR IMRE: <i>A magyar–indiai kulturális kapcsolatok évszázadai</i>	76
BALDAVÁRI ESZTER: <i>Medgyaszay István (1877–1959)</i>	131
KELÉNYI BÉLA: <i>Schwaiger Imre (1868–1940)</i>	139
LÁZÁR IMRE: <i>Sóbhá (Fori) Néhrú (1910–2001)</i>	145
LÁZÁR IMRE: <i>Tömöry Edith (1910–2001)</i>	155
Japán	
KISS SÁNDOR: <i>Elked Antal (1873–1942)</i>	166
KISS SÁNDOR: <i>Komor, George (1888–1976)</i>	177
KISS SÁNDOR: <i>Komor Izidor (1860–1942?)</i>	183
KISS SÁNDOR: <i>Komor Szigfrid (1863–1935)</i>	189
KISS SÁNDOR: <i>Kuhn Arthur (1850–1943)</i>	195
KISS SÁNDOR: <i>Kuhn Moritz Montague (1831–1901)</i>	201
KISS SÁNDOR: <i>Metzger Nándor</i>	205
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Nemeshegyi Péter SJ. (1923–2020)</i>	229
GULYÁS ZOLTÁN: <i>Szentgáli Antal (1868–1945)</i>	239
SZÉKÁCS ANNA: <i>Székácsné Vida Mária (1916–2000)</i>	251
Kína	
SALÁT GERGELY: <i>Kína és Magyarország</i>	267
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Ladányi László SJ. (1890–1965)</i>	299
SZILAS LÁSZLÓ SJ RENDTÖRTÉNÉSZ NYOMÁN JTMR LEVÉLTÁR: <i>Szarvas Miklós SJ. (1890–1965)</i>	305

PASSAGES 1. ÉVFOLYAM (2023)

Koreai-félsziget

CSOMA MÓZES: <i>A Koreai-félsziget és Magyarország</i>	315
OSVÁTH GÁBOR: <i>Diák voltam Észak-Koreában. 1970–72</i>	337
CSOMA MÓZES: <i>Gróf Vay Péter élete és utazásai Koreában</i>	355

Mongólia

SZILÁGYI ZSOLT: <i>Mongólia és Magyarország</i>	367
KEMPF BÉLA: <i>A Szegedi Egyetem Könyvtárának Ligeti-hagyatéka</i>	407
SZILÁGYI ZSOLT: <i>Kara György (1935–2022)</i>	417
SZILÁGYI ZSOLT – ROTTÁR MÁTÉ: <i>Ligeti Lajos (1902–1987)</i>	425

Művészek

KELÉNYI BÉLA: <i>Boromisza Tibor (1880–1960)</i>	439
KELÉNYI BÉLA: <i>Csapek Károly (1904–1976)</i>	445

Életút

Ligeti Lajos

1902–1987

SZILÁGYI ZSOLT* * történész, mongolista, BTK Néprajztudományi Intézet, Email: szilagyi.zsolt@abtk.hu

Hivatkozás: Szilágyi, Zs., (2023). Ligeti Lajos. *Passages* 1:425–435. <https://doi.org/10.59608/pas2023a028.00>

Ligeti Lajos nyelvész, orientalista (Balassagyarmat, 1902. október 28. – Budapest, 1987. május 24.) nem csak a magyar keletkutatás talán legbefolyásosabb 20. századi alakja volt, de az egész magyar tudományos közélet meghatározó szereplője is, aki páratlanul hosszú ideig töltött be vezető tisztséget a Magyar Tudományos Akadémián. Tudományos életműve szinte felbecsülhetetlenül gazdag, hiszen igen változatos témákat, térségeket és kultúrákat vizsgált és mutatott be megfellebbezhetetlen tudományos alapossággal. Évtizedekig zárolt tudományos hagyatékának feldolgozása most is folyik az MTA Könyvtár és Információs Központ Keleti Gyűjteményében, és szinte biztosak lehetünk abban, hogy még most is, több, mint három évtizeddel a halála után tartogathat érdekes anyagokat az ázsiai nyelvekkel, kultúrákkal foglalkozó kutatók számára.

Egyszerű, iparos családban született Balassagyarmaton, apja csizmadia volt. Gyermekkoráról – ahogy tanítványai visszaemlékezéseiből tudjuk – nem szívesen beszélt. Tehetsége, szorgalma már korán nyilvánvalóvá vált, 1921-ben kitűnően érettségizett, és egyik tanárának ajánlásával felvételizett az Eötvös József Collegiumba, ahova gond nélkül fel is vették. Nem az ő hibája volt, hogy az érettségit meg kellett ismételni, egy tanulótársa miatt, de ez szerencsére nem hátráltatta Ligetit.

Kollégiumi évei alatt ismerte meg Gombocz Zoltánt, aki két évvel korábban került fel Budapestre Kolozsvárról, ahol az altajisztika professzo-

Kollázs képei:

Balra: ld. a 2. képnél

Középen: ld. a 6. képnél

Jobbra: ld. a 10. képnél

1. kép.

Ligeti szülei és öccse társaságában. (a kép feltehetőleg valamikor az I. világháború első éveiben készült). MTA KIK, Kézirattár, Ms 6502/215.

2. kép.

Ligeti Lajos gimnáziumi tanulmányai idején. (1918.) MTA KIK, Kézirattár, Ms 6502/1.

ra volt. Először franciát tanult nála, de hamarosan beiratkozott Gombocz más óráira is, és végül ő lett a fiatal Ligeti számára az egyik meghatározó oktató, akitől a magyar szókészlet története mellett kutatói attitűdöt is tanult. Ligeti klasszika-filológiából tette le tanári vizsgáit, de 1925-ben már turkológiából doktorált, melléktárgyai a magyar nyelvészet, a mandzsu és kínai voltak. A turkológiában Németh Gyula volt a mestere, míg a kelet-ázsiai nyelveket Pröhle Vilmostól tanulta. A kitüntetéssel végzett doktori vizsgái után megpályázott és elnyert egy hároméves párizsi ösztöndíjat a Sorbonne-ra. Az ott szerzett tudás és tapasztalat meghatározó lett tudományos pályáján is.

Párizsban hasonló eltökéltséggel és érdeklődéssel vetette bele magát a tanulásba, mint itthon, és széles érdeklődési területének megfelelően a lehető legsokoldalúbb ismereteket igyekezett magába szívni. Kínait Henri Masperótól, a nomád népek történetét René Grousset-től tanulta, de felvette a tibetit is, amiben Jaques Bacot volt segítségére. A legtöbbet mégis Paul Pelliot-tól tanult, aki nem csak irányt mutatott neki Belső-Ázsia új szemléletű kutatásában, de tulajdonképpen a legnagyobb hatású francia mestere is lett. E francia tanárain kívül saját diákjainak még két számára meghatározó külföldi oktatót említett példaként: az orosz Borisz Vladimircovot és a finn Gustave John Ramstedtet. Párizsban marasztalták, de ő úgy döntött, hogy az ösztöndíj lejártá után ismét útnak indul.

Hazatért és rövid ideig az Eötvös Collegiumban tanított, de a fiatal orientalisták már akkor sem jutottak könnyen álláshoz itthon. Nehezen, de szerzett támogatást ahhoz, hogy az általa kutatott népek és nyelvek vidékére utazhasson. A politikai környezet nem tette lehetővé, hogy a korabeli Magyarországról egy kutató az akkor már majd egy évtizede szov-

jet befolyás alatt álló Mongol Népköztársaságba utazzon, ezért 1928-ban Kínába hajózott, és három évet töltött a Góbitól délre eső Belső-Mongóliában, illetve Mandzsúriában kutatta a buddhizmust, valamint az akkor még alig feltárt mongol nyelveket, mint a harcsint, csahart, tümetet és dahúrt. Ott szerzett élményeiről, tapasztalatairól az Akadémia számára tudományos közleményt (*Rapport préliminaire d'un voyage d'exploration fait en Mongolie chinoise 1928–1931*), az érdeklődő szélesebb közönség számára máig hivatkozott alapművet (*Sárga istenek, sárga emberek* – 1934) is írt. Az ezen az úton általa gyűjtött kéziratok, fanyomatok az MTA Keleti Gyűjteményét gazdagítják, a mongol és mandzsu gyűjtemény meghatározó részét képezik.

Ligeti később még két hosszabb terepmunkát végzett. 1936–1937-ben Afganisztánba és Perzsiába utazott, azzal a céllal, hogy archaikus mongol nyelvekről gyűjtsön adatokat. Perzsiából perzsa és arab nyelvű kéziratokat hozott, Afganisztánban pedig az akkorra már eltűntnek hitt mogul nyelvről gyűjtött páratlan anyagokat. 1940-ben Japánba utazott, ahol Tokióban és Kiotóban az ott fellelhető belső-ázsiai anyagokat tanulmányozta, és értékes gyűjteményt állított össze mongol, dzsürcsi, valamint tibeti kéziratokból. 1940-ben jelent meg az *Ismeretlen Belső-Ázsia* című munkája, amelyben tudományos alapossággal, de közérthető formában nyújtott fontos ismereteket az érdeklődők számára.

Belső-mongóliai kutatóútjáról hazatérve nem várta biztos megélhetés: bár taníthatott a budapesti Tudományegyetemen, és 1932-ben habilitált is, fizetést nem kapott, csak az Eötvös Collegium biztosított számára szállást

3. kép.

Paul Pelliot, Belső-Ázsia világhírű kutatója és a Sorbonne professzora diákjai – köztük Ligeti Lajos – körében. (Párizs, ?1925–1928). MTA KIK, Kézirattár, Ms 6502/142.

4. kép. Sa-kheng [Shakeng 沙坑], Láma-miaotól délkeletre. Ligeti kísérő kínai katonái. (Dolonnór = Dolon-nür 多倫[淖爾]) közelében, 1929. december). Forrás: Magyar Földrajzi Múzeum, Földrajzi Intézet fotóanyag, l. sz.: 6163-2003

5. kép. Láma-miao. Előkelő mongol lámák és Ligeti a Tumut-cangban [*Tümüt/Tümed cang = Tumote cang 土默特*藏/ rendezett díszbéd után. (Lama miao 喇嘛廟/Dolon-nür 多倫淖爾, 1929. október). Forrás: Magyar Földrajzi Múzeum, Földrajzi Intézet fotóanyag, l. sz.: 6124-2003

6. kép. Csang-pe-hszién [? Zhangbei xian 張北縣] megálló. (Kalgan/Zhangjiakou 張家口 és Dolonnór 多倫[淖爾] között 1929. augusztus). Forrás: Magyar Földrajzi Múzeum, Földrajzi Intézet fotóanyag, l. sz.: 6124-2003

7. kép. Terepmunkán mandzsúriai kínai és orosz kísérelével a bargu vidéken Hailar környékén (1930. [szeptember-december]). SZTE Klebelsberg Könyvtár, Keleti Gyűjtemény, Ligeti-hagyaték, 00180007.

8. kép. Szi-fu-miao [Xifu miao 西府廟]. Láma-templom. (Ulayan[-]qada/Ulān Xad/Ulan Hata/Chifeng 赤峰 közelében, 1930. február). Forrás: Magyar Földrajzi Múzeum, Földrajzi Intézet fotóanyag, l. sz.: 5959-2003

9. kép. Harbin. Részlet a kínai városrészben. (Mandzsúria, 1931. május). Forrás: Magyar Földrajzi Múzeum, Földrajzi Intézet fotóanyag, l. sz.: 6171-2003

10. kép.

Gyűjtőmunka közben: Memet Uszein, Memed Husein öz-beg dalokat énekel domb-ra-kísérettel (Kabul, 1937). SZTE Klebelsberg Könyvtár, Keleti Gyűjtemény, Ligeti-hagyaték, 00180052.

11. kép.

Ligeti kabuli lakóháza (Kabul, 1937. június). SZTE Klebelsberg Könyvtár, Keleti Gyűjtemény, Ligeti-hagyaték, 00180071.

és szűkös megélhetést. Francia barátai értesülve helyzetéről ismét Párizsba hívták, ezúttal nem csak biztos egzisztenciát, de francia állampolgárságot, és Japánba szóló ösztöndíjat is ajánlottak neki, Ligeti azonban nem ment. Ezeknek a felajánlásoknak legalább annyi hozadéka lett, hogy a magyar oktatási kormányzat is kénytelen volt foglalkozni Ligeti tarthatatlan helyzetével, és adjunktusi állást kapott a Kelet-ázsiai Tanszéken. Ligeti tehát maradt, a már megkapott francia állampolgársági űrlapot nem töltötte ki, inkább a bizonytalanabb magyar jövőt választotta, ami a hazai orientalisztikának óriási nyereség volt.

Az MTA 1936-ban levelező tagjává választotta, 1939-ben nyilvános rendkívüli egyetemi tanár lett, és megalapította a Belső-ázsiai Intézetet, ahol előbb mongolt, majd tibeti nyelvet is tanított. 1941-ben rendes egyetemi tanár és a Magyarságtudományi Intézet helyettes vezetője, majd ügyvezetője lett, a későbbiekben sajátja mellett évekig vezette a Kelet-ázsiai és a Török Tanszéket is. Az Akadémiának 1947-ben lett rendes tagja, majd 1949-ben alelnöke, s ezt a posztot példátlanul hosszú ideig, 1970-ig megtartotta. Ez az időszak az, amikortól Ligetiről mint iskolateremtő kutatóról és tanárról is beszélhetünk, nem csak azért, mert egyedülálló tudományos felkészültségével képes volt irányt mutatni a következő generációknak, de azért is, mert lassan elnyerte azokat a pozíciókat, amelyek az intézményi fejlesztés lehetőségeit is megadták számára. 1949–1950-ben részt vett az Akadémia átalakításában, és nemzetközileg ismert és elismert tudósként lett az „új” intézmény alelnöke. Az ő kezdeményezésére jött létre az Akadémia Orientalisztikai Bizottsága, emellett aktív szerepet játszott a Helyesírási és a Könyvtári Bizottság munkájában is. 1969-ben újjáalakította a Kőrösi Csoma Társaságot, amely a hazai keletkutatás fontos tudományos fóruma lett. A mai napig havi rendszerességgel tart felolvasó üléseket a Ligeti széleskörű tudományos érdeklődésén is túlmutató témákban, és most is élvezzi az MTA támogatását.

Tudományos tekintélyének és az általa betöltött pozícióknak egyaránt köszönhető, hogy B. Rincsen (Byambiin Rinchen) 1956 nyarán Magyarországon

12. kép.

Ligeti (valószínűleg) a német alapítású Nedzsat iskola (Nedjat/Nedschat-Oberrealschule/Amani-Oberrealschule) virágzó gyümölcsfái előtt. (Kabul, 1937. április.) SZTE Klebelsberg Könyvtár, Keleti Gyűjtemény, Ligeti-hagyaték, 00180076.

védte meg doktori disszertációját. Ez az alkalom nem csak az 1950-ben létrejött magyar-mongol diplomáciai kapcsolatok keretében formálódó tudományos együttműködés szempontjából volt fontos pillanat, de az „újkori” magyar mongolisztika egyik meghatározó pontja is lett. Ekkor ismerkedtek meg Ligeti Belső-Ázsia és az ott élő nomádok nyelve és kultúrája iránt érdeklődő fiatal tanítványai Rincsenel, akinek ’56-ban még csak kísérei voltak Budapesten, de egy évvel később már az ő közbenjárására utazhattak első mongóliai terepmunkájukra. Uray-Kőhalmi Katalin, Kara György és Róna-Tas András mongóliai útja egyaránt fontos epizódja lett a magyar Belső-Ázsia kutatásnak és a kétoldalú tudományos kapcsolatoknak. Ők jelentették a Ligetit követő újabb generációt, akik átvették mesterüktől a stafétát.

Ligeti Lajos az 1960-as évek elejétől lépéseket tett annak érdekében, hogy az új kutatói generációnak az egyetem mellett az Akadémián is próbáljon álláshelyeket teremteni. 1957-ben került az első akadémiai állásban lévő kutató az ELTE Belső-ázsiai Tanszékhez. Ez a kezdeményezés lett az 1969-től működő MTA-ELTE Altajisztikai Kutatócsoport alapja, amely 2006 végéig tartó működése során a hazai Belső-Ázsia kutatás meghatározó műhelye volt. Ligeti szerepet vállalt a szegedi Altajisztika Tanszék létrehozásában is, itt 1974-ben indult meg az oktatás az akkor még József Attila Tudományegyetem keretein belül. Később az egyetemnek adományozta tízezer tételt is meghaladó könyvgyűjteményét, ami az oktatás és kutatás szegedi feltételeinek megteremtéséhez volt kivételes hozzájárulás.

Az oktatási és tudományos műhelyek létrehozása mellett kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a tudományos publikációk számára is megfelelő

13. kép.

Ligeti Lajos kollégáival japán utazásának idején. (? 1940. április–szeptember.) MTA KIK, Kézirattár, Ms 6502/144.

teret hozzon létre. Ő alapította az *Acta Orientalia* folyóiratot 1950-ben, szerkesztette a *Bibliotheca Orientalis Hungaricae* sorozatot, és életre hívta a Körösi Csoma Kiskönyvtár, a *Mongol Nyelvemléktár* és a *Monumenta Linguae Mongolicae Collecta* sorozatokat is.

Tudományos munkáinak köre szinte egyedülállóan széles, ugyanakkor bizton állítható, hogy érdeklődése alapján tudatosan egymásra épülő rendszerként tekintett nyelvészeti, történeti, kultúrtörténeti kutatásaira. A világ tudományos közvéleménye elsősorban mongolistaként ismeri, de foglalkozott sinológiával, turkológiával, tibetisztikával, mongol irodalomtörténettel, mongol és magyar nyelvtörténettel is. Sinológiai munkásságának egyik meghatározó részét jelentette a kínai történeti források kutatása, hiszen ez a hatalmas ország nem egy alkalommal került nomádok fennhatósága alá, így a kínai krónikák páratlan forrásai letelepült civilizáció határvidékén élő „barbár” nomádokkal kapcsolatos információknak. A kínai források az altaji népek és nyelvek kincsestárai, nem véletlen, hogy Ligeti ezekre is nagy figyelmet fordított, leginkább a kínai átírtasos mongol és török anyagban érezte magát otthon. Elkészítette a mongol történelem meghatározó 13. századi forrásának, a *Mongolok titkos történetének* magyar fordítását és nyelvészeti átírtását, amely a magyar mellett a nemzetközi keletkutatásban is állandóan hivatkozott alapmű lett.

Ligetit sok magyar orientalistához hasonlóan a magyarság, a magyar nyelv korai történetének kutatása irányította Kelet felé. A rendkívüli életművet sokan bemutatták már, 1987-ben bekövetkezett halát követően több visszaemlékezés is részletesen foglalkozott az életpálya áttekintésével. Ahogyan Róna-Tas András visszaemlékezésében jelezte, Ligeti kutatói pályáját

14. kép.

Az újjászervezett Akadémia elnöksége 1949-ben: (ülő sor balról jobbra) Gombás Pál alelnök, Ligeti Lajos alelnök, Rusznyák István elnök, Alexits György főtitkár; (álló sor) Novobátzky Károly, Erdey-Grúz Tibor, Straub F. Brunó, Lukács György, Molnár Erik választott elnökségi tagok (Dénes D. László fotója). MTA KIK, Kézirattár, Ms 2290/158.

15. kép.

Kollégáival a 25. Orientalisták Nemzetközi Kongresszusán, Moszkva, 1960, augusztus 6–17. MTA KIK, Keleti Gyűjtemény, Ligeti/62/13/07 (a digitalizált negatív 3 képe közül az egyik).

16. kép.

*Ligeti az orientalista
Kruzsokban tanítványai-
val, kollégáival. (1971. szeptem-
ber; Ligeti Lajos, Sinor
Dénes, Schütz Ödön, Róna-
Tas András, Hazai György,
Hasan Eren, Lőrincz László)
MTA KIK, Keleti Gyűjtemény,
Ligeti/62/13/08 (2. kép).*

keretbe foglalta a magyarság, a magyar nyelv keleti kapcsolatainak kutatása. Ezt jól bizonyítja, hogy a fiatal, de akkor már Belső-Mongóliát is megjárt tudós 1932-ben megjelentette *A magyarság keleti kapcsolatai* című művét, és ebben vázolta fel tudományos pályája terveit. Tudjuk, hogy egész életében ragaszkodott tervei megvalósításához, következetesen járta azt az utat, amit fiatalon kijelölt magának. Ennek a következetességnek bizonyítéka, hogy élete végén, 1986-ban meg is jelentette nagy összefoglaló munkáját, *A magyar nyelv keleti kapcsolatai a honfoglalás előtt és az Árpád-korban* című kötetet, amely az egész, több mint fél évszázados tudományos munkásság egyfajta summázata. A fentiekből látszik, hogy a két kötet között bejárt út nem mindig egyenes, de végtelenül következetes és páratlanul gazdag is volt.

Köszönetnyilvánítás

A cikk képszerkesztéséhez nyújtott segítségéért köszönet Rottár Máténak!

Nyilatkozatok

Adatelérhetőségi nyilatkozat. A szerző megerősíti, hogy a mű eredményeit alátámasztó kutatási adatokat a tanulmány tartalmazza.

Összeférhetlenségi nyilatkozat. A szerző nyilatkozik, hogy összeférhetlenség nem áll fenn.

Szerzői jogi nyilatkozat. Ez a mű a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 nemzetközi licenz feltételeinek megfelelően felhasználható. (©) (BY) (NC) (ND) CC BY-NC-ND 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Alapvető szakirodalom, források¹

- Czegléd K., (1986). Ligeti Lajos (1902–1987). *Hungarológiai Értesítő* 8(3–4), 263–265.
- Kara Gy., (1987). Ligeti Lajos, 1902–1987. *Magyar Tudomány* 32(10), 813–815. http://real-j.mtak.hu/143/1/MATUD_1987.pdf
- Kovalcsik A., (2003). Ligeti Lajos emlékezete. *Honismeret* 31(3), 37–38.
- Róna-Tas A., (2006). Emlékbeszéd Ligeti Lajos felett. Elhangzott 2002. október 28. In: Bertók K., szerk. *Akadémiai Műhely. Emlékbeszéd az MTA elhunyt tagjai felett. 2002–2005*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 251–266.
- Kelecsényi Á., Rottár M., (2022). *Sárga istenek és ritka nyelvek nyomában. Ligeti Lajos (1902–1987) az iskolateremtő tudós*. MTA Könyvtár és Információs Központ Keleti Gyűjteménye.

---

¹ A Ligeti Lajosról szóló munkák adatait a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára gyűjtötte össze itt: <http://www.ek.szte.hu/ligeti-lajos-1902-oktober-28-1987-majus-24/> A link Ligeti Lajos műveinek részletes bibliográfiáját is tartalmazza.